

Võru maakonnas, Antsla vallas, Ähijärve külas, riigimetsa kvartali AS136 eraldistel 14, 15, 17, 19, 21, 25 ja 26 sanitaarraie; kvartali AS149 eraldistel 3 ja 5 sanitaarraie; kvartali AS160 eraldisel 14 harvendusraie ning kvartali AS163 eraldisel 13 sanitaarraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes Riigimetsa Majandamise Keskuse (edaspidi *RMK*) volitatud esindaja Rein Kuke 29.12.2024, 27.01.2025, 20.02.2025 ning 11.03.2025 esitatud metsateatisest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ otsustab Keskkonnaamet:

1.1. Jätta algatamata kvartali AS136 eraldistel 14, 15, 17, 19, 21, 25 ja 26 sanitaarraie; kvartali AS149 eraldistel 3 ja 5 sanitaarraie; kvartali AS160 eraldisel 14 harvendusraie ning kvartali AS163 eraldisel 13 sanitaarraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2. Kavandatud raiete registreerimisel arvestada järgmiste keskkonnameetmetega:

1.2.1. herilaseviu pesitsusaegset häirimist on võimalik vältida kui kavandatud raie herilaseviu elupaigas teostatakse väljaspool pesitsusperioodi, mis kestab 15. mai - 31. august.

1.3. Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded.

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. RMK volitatud esindaja Rein Kukk esitas 29.12.2024, 27.01.2025, 20.02.2025 ning 11.03.2025 Keskkonnaametile metsateatised, millega teatas kavandatavatest hooldusraietest kvartali AS136 eraldistel 14, 15, 17, 19, 21, 25 ja 26; kvartali AS149 eraldistel 3 ja 5; kvartali AS160 eraldisel 14 ning kvartali AS163 eraldisel 13. Metsateatised on kantud metsaressursi arvestuse riiklikusse registrisse nr-te 50001092816, 50001111077, 50001092798, 50001103996, 50001111074, 50001111075, 50001111076, 50001116272, 50001116273, 50001116274 ja 50001116275 all.

Kavandatud raiealad asuvad Karula linnu- ja looduslal ning Karula rahvusparki Saera piiranguvööndis.

2.2. Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224

„Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes 2 sätestatud tähtajast (otsus on tehtud 15 tööpäeva jooksul arvates KeHJS § 6¹ lõikes 1 nimetatud teabe saamisest).

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Kvartali AS136 eraldistel 14, 15, 17, 19, 21, 25 ja 26; kvartali AS149 eraldistel 3 ja 5 ning kvartali AS163 eraldisel 13 kavandatakse sanitaarraiet kokku 8,97 ha suurusel alal, raiemahuga kokku 648 tm. Sanitaarraiet tehakse metsa sanitaarse seisundi parandamiseks ja ohuallikat mittekujutavate surevate või surnud puude puidu kasutamise võimaldamiseks. Kvartali AS136 eraldistele 19, 25 ja 26 ning kvartali AS149 eraldisele 5 on 2021 aasta märtsis koostatud metsakaitseekspektiisi aktid, millega on tuvastatud puistute osaline hukkumine valdavalt kuusekooreüraski ja liigvee kahjustuste tõttu, pärast raiet tekib suurematesse kahjustuskolletesse lagedaid alasid. Metsakaitseekspektiiside andmetel jääb kahjustatud puistutes kahjustuse osakaal vahemikku 50-84%, tervete puude täius nendel aladel jääb vahemikku 12-69%.

Kvartali AS160 eraldisel 14 kavandatakse harvendusraiet 3,73 ha suurusel alal, raiemahuga 366 tm. Harvendusraiet tehakse metsa väärtuse tõstmiseks, metsa tiheduse ja koosseisu reguleerimiseks ning lähitulevikus väljalangevate puude puidu kasutamise võimaldamiseks.

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Nimetatud eraldised asuvad Võru maakonnas, Antsla vallas. Kavandatud raided jäävad alale, kus kehtib 2024. aastal kehtestatud Antsla valla üldplaneering, millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Raie eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud raiete käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatöodel metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja¹ §-s 19 sätestatuga.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

¹ Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietöödel saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Kvartali AS136, 149, 160 ja AS163 sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, maaüksus asub hajaasustus piirkonnas.

Raiealad piirnevad hooldusraietega kokku 31,3 ha suurusel alal, raie mahuga 2129 tm.

Raiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raiealal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Eelpool nimetatud eraldised asuvad erinevates kasvukohatüüpides, kus kasvavad erinevas vanuses leht- ja okasmetsad.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raie otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raie läbi viiakse.

Hooldusraie langiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raie kavandatakse metsamaastikus, raie ei paikne veekogude rannal või kaldal, märgalal, alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

Kavandatud raied jäävad Karula rahvusparki Saera piiranguvööndisse. Karula rahvusparki kaitse-eesmärgid on loetletud Karula rahvusparki kaitse-eeskirjas². Tingimused metsa majandamisele piiranguvööndis on sätestatud kaitse-eeskirja §-s 19.

Karula loodusala kaitse-eesmärgiks olevatest liikidest asub kvartali AS160 eraldisel 14 III kategooria kaitsealuse liigi suure-rabakiili leiukoht.

Karula loodusala kaitse-eesmärgiks olevatest elupaigatüüpidest piirneb kvartali AS160 eraldis 14 elupaigatüübiga siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning kvartali AS136 eraldise 17 ja AS163 eraldise 13 raie mõjualas³ asub elupaigatüüp vanad looduspõõsad (*9010).

Kvartali AS136 eraldisel 13 ja 15 asub osaliselt III kategooria kaitsealuse liigi herilaseviu elupaik.

Kvartali AS136 eraldis 17 piirneb vääriselupaigaga VEP124168.

Karula rahvuspark hõlmab täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluvad Karula linnu- ja loodusala.

Kultuuriväärtusi raialal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raieetöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatavate raie keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raie mõju keskkonnamelementidele:

Vesi- raialal ei asu veekogusid, seega veekogusid ei mõjutata. Langi ulatuses mõju veerežiimile ei ole oluline.

Välisõhk ja kliima- kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus- kavandatud raied ei mõjuta oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

²Vabariigi Valitsuse 22.06.2006 määrus nr 149.

³Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine“

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele- raiealal ei ole neid elemente ja kavandatud raie neid ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raie on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu. Raie teostamise järgselt mõjud pöörduvad. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raied on kavandatud Karula linnu- ja looduslal. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Karula rahvuspargi ega Karula linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõigel kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁴ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁵ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Sanitaarraie käigus raiutakse puistust kahjustatud puud, puistute esimene rinne säilib, vana metsa osakaal piirkonnas ei lange, metsamaastik ei killustu, maastikuilme ei muutu, ei toimu piiranguvööndi metsade vanuselise struktuuri nihkumist nooremate metsade suunas. Kvartali AS136 eraldistel 19, 25 ja 26 ning kvartali AS149 eraldisel 5 tekib pärast hukkunud puistute raiet suurematesse kahjustuskolletesse lagedaid alasid (suurusega ca 0,3 - 1 ha). Lagedad alad on väiksed, aladega piirnevas metsa servas võib tekkida tormimurdu, kuid servaalal esinev tormimurd ei kahjusta oluliselt piirnevate metsade seisundit. Kahjustatud ja hukkunud puude ning hukkunud metsaosade raiumine täiendavat metsamaastiku killustumist ja maastikuilme muutust kaasa ei too. Harvendusraie eesmärk on eelkõige parandada peapuuliigi puude

⁴Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁵ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

Kvartali AS163 eraldise 14 harvendusraie on kavandatud III kategooria kaitsealuse liigi suure-rabakiili leiukohas. Suur-rabakiil elutseb taimestikurikaste tiikide, väikeste järvede ja vanajõgede läheduses. Sigimiseks sobivad veekogud peavad olema puhtaveelised ja kalavabad, mitmekesise ja mitte liialt tiheda taimestikuga. Peamised ohutegurid on sobivate elupaikade (väikeveekogud) vähesus ja kinnikasvamine. Suur oht on ka sobivate elukohtade hõivamine rabakiili vastsetest ja munadest toituvate kalade poolt. Suurele-rabakiilile lähim sobilik elupaik asub liigi leiukohast ca 70 m põhjasuunas. Seega on välistatud raie oluline negatiivne mõju suure-rabakiili elupaigale.

Kuna kavandatud raieala mõjualas ja raiealal ei asu lisaks eelpool käsitletule muid Karula linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega liikide elupaiku, siis kavandatud raietegevus Karula linnu- ja loodusala kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatavad raided eelpool nimetatud eraldistel ei mõjuta ebasoodsalt Karula linnu- ja loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud alade terviklikkust.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud keskkonnaministri määrusega „Metsa majandamise eeskiri“.

Raied on kavandatud Karula rahvuspargi Saera piiranguvööndis. Hooldusraiete mõju Karula rahvuspargi kaitse eesmärkidele, mis kattuvad Karula linnu- ja loodusala kaitse eesmärkidega, on käsitletud p 3.3.1.2.

Alal ei esine muid Karula rahvuspargi kaitse-eesmärgiks olevaid väärtusi mida raied mõjutaks.

Kvartali AS136 eraldis 17 piirneb vääriselupaigaga VEP124168. Raie käigus puistu vääriselupaigaga piirneval alal säilib seega vääriselupaik ei muutu avatuks tuultele ja ei tekki olulist negatiivset servaeefekti mõju. Puistute säilimine vääriselupaikadega piirneval alal tagab, et valgus- ja niiskusrežiimi muutused vääriselupaiga sees ei ole olulised.

3.3.2. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Raied on kooskõlas kaitse-eeskirjaga, looduskaitseseaduse ja metsaseadusega, seega olulist mõju ei ole.

3.3.3. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Suuremate pinnasekahjustusteta on võimalik raietöid (sh. puidu kokkuvedu) teha külmunud pinnaselt või muul ajal, kui pinnas seda võimaldab.

Looduskaitseseaduse § 55-st tulenevalt on raiete tegemisel tingimuseks ajaline piirang teostada tööd väljaspool lindude pesitsusaega.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4. Eelhindangu järeldus

Kavandatud raietel pole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud, rakendades projekti osana Looduskaitseseaduse § 55 lg-st 6 tulenevaid tööde tegemisel kohustuseks võetud meetmeid. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Karula linnu- ja loodusalale, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariolukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsemeetmetele vastavalt on avariolukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhindangu koostaja:

Ain Pommer

metsahoiu vanemspetsialist

metsaosakond